

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ КУРСАНТАМ ВВНЗ КУРСУ «ВІЙСЬКОВІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА» В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Дисципліна «Військові аспекти міжнародного права» у Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка викладається за програмою підготовки магістрів з напрямів підготовки «Право» та «Міжнародна інформація». Зміст дисципліни складався з вивчення та аналізу наступних проблем: міжнародне публічне право і його роль в забезпеченні миру і стабільності у світі; право міжнародної безпеки і збройні сили; правове регулювання статусу військовослужбовців під час перебування на території інших держав та на території України; роль міжнародного гуманітарного права (права збройних конфліктів) у правовому забезпеченні ведення бойових дій; міжнародне кримінальне право на сучасному етапі.

При цьому слухачі вже мали базові теоретичні поняття як про міжнародне право, в цілому, так і про право збройних конфліктів, зокрема. Завданням дисципліни було поглиблення знань про актуальні проблеми права війни на сучасному етапі. Тому на семінарських та практичних заняттях розглядалися такі проблеми як: міжнародний тероризм як світова загроза міжнародній безпеці; роль міжнародних організацій в забезпеченні миру і стабільності у світі; особливості статусу військовослужбовців під час участі в міжнародних миротворчих операціях, при наданні військової допомоги; правове регулювання перебування Чорноморського флоту Збройних Сил Російської Федерації на території України; компетенція, завдання юридичного радника при підготовці правил застосування сили та під час збройного конфлікту; військові злочини та відповідальність за їх скоєння; система запобігання серйозним порушенням міжнародного гуманітарного права; проблеми та суперечності імплементації Україною Римського Статуту Міжнародного кримінального суду, тощо.

В цілому, це давало майбутнім магістрам широку картину особливостей розвитку права в сучасних збройних конфліктах, але практично не готувало їх виконувати свої обов'язки під час агресії в середині країни, в так званій «гібридній» мятежній з Російською Федерацією. Коли проти неї будуть воювати не визначені міжнародним правом збройних конфліктів «сірі комбатанти», так звані «зелені чоловічки» «сили самооборони» самопроголошених ДНР та ЛНР, приватні військові компанії (наприклад, «Вагнер»), диверсійні групи, саботажники та зрадники з числа громадян як своєї країни, так і сусідньої.

Не визначеність правового статусу цієї категорії воюючих з одного боку дає більш широкий спектр дій щодо них в разі захоплення в полон, допиту, збору інформації. З іншого, може привести до сприяння таких порушень права збройних конфліктів, як тортури, масові страти, віроломство, тощо.

Тому з врахуванням нових реалій стихії збройного насильства, з метою зменшення втрат як серед затриманих, так і мирного населення, доведення порушників права війни до судів, в програмі дисципліни були розширені та введені нові питання, такі як: злочинні накази військових начальників та відповідальність командирів за ці накази. Відповідальність підлеглих за виконання злочинних наказів; приватні військові компанії, їх правовий статус під час мятежівни; особливості правового статусу найманців з числа «сил самооборони»; військово-цивільне співробітництво на території збройного конфлікту, правове регулювання діяльності груп CIMIC (Civil-Military Cooperation) в зоні конфлікту.